

Ефективним методом стимулювання педагога до роботи є інформування його про те, що очікує від нього завідувач. Кожний педагог відчуває потребу в тому, щоб те, що він робить, було оцінено. Це дає йому змогу корегувати свою діяльність.

Таким чином, мотивація за компонентним складом і структурою є складною, забезпечує належну службову діяльність, сприяє професійному вдосконаленню та кар'єрному зростанню педагогів дошкільного навчального закладу. Вона включає: справедливу, прозору та зрозумілу оплату праці; посаду і посадове просування; фахову підготовленість, відповідність службовій діяльності; соціальну захищеність; об'єктивне і справедливе оцінювання особистих професійних досягнень; суспільний імідж і престиж, умови для ініціативної, творчої, самостійної діяльності в межах посадових повноважень, функцій і завдань; матеріально-технічні та морально-психологічні умови роботи; почуття належності до професійного колективу, команди; безпосередню взаємодію з керівництвом дошкільного навчального закладу.

Література

1. Андреева Г.М. Принципы исследования межличностного восприятия в условиях совместной групповой деятельности / Г.М. Андреева А.И. Донцова, А.И. Параш. – М. : Изд-во МГУ, 1981. – 341 с.
2. Гуров Ю.С. Мотивация деятельности педагогических работников образовательных учреждений в процессах менеджмента / Ю.С. Гуров // Проблемы современной педагогической науки. Сер. : Педагогика и психология. – 2005. – Вып. 8. – С. 128–132.
3. Денисенко Т.В. Система стимулирования образовательной деятельности / Т.В. Денисенко // Управление школой. – 2010. – № 3. – С. 10–15.
4. Дмитренко Г.А. Стратегический менеджмент в системе образования : учебное пособие / Г.А. Дмитренко. – К. : МАУП, 1999. – 176 с.
5. Карамушка Л.М. Формирование конкурентоспособной управленческой команды (на материале деятельности образовательных организаций) : монография / Л.М. Карамушка, О.А. Філь. – К. : ІНКОС, 2007. – 268 с.
6. Освітній менеджмент : навчальний посібник / [за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки]. – К. : Шкільний світ, 2003. – 400 с.
7. Формирование коллектива ДНЗ / [упор.: Л.А. Швайка] – Х. : Основа, 2009. – 143 с.

ШКОНДА В.В., КАЛЬЯНОВ А.В.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В УМОВАХ ПРИВАТНОЇ МЕДИЙНОЇ ОСВІТИ

У сучасний період розвитку інформаційного суспільства в Україні істотно зростають вимоги до кваліфікації та якості підготовки майбутніх фахівців. Сьогоднішнє суспільство вимагає від вищої школи підготовки висококомпетентних, конкурентоспроможних випускників для їх активної участі в розбудові правового та громадянського соціуму в Україні. Сучасний світ переживає докорінну зміну підходів до освіти в цілому, що

пов'язано з переорієнтацією самого суспільного розвитку на розвиток особистості людини, її характерологічних та культурних якостей. У створенні нової парадигми освіти в Україні надзвичайно велика увага приділяється якості освіти, що зумовлює зміну традиційної моделі навчання на особистісно орієнтовану. Водночас слід зазначити тенденцію переходу до ери TQL (Total Quality Leadership) – загального лідерства на основі якості, при якому саме якість визначається як ключ до конкурентоспроможності. Вирішення цієї проблеми повинно відбуватися відповідно до вимог міжнародних стандартів ISO 9000 : 2000, в яких провідне місце займають положення щодо лідерства [1].

Компетентність, професіоналізм, вміння нестандартно мислити та спілкуватися, набуття особистого досвіду, впевненість у собі, яскравий розвиток здібностей, глибокі та широкі знання – це не повний перелік якостей майбутнього фахівця, умов для прийняття методично правильного та оригінального рішення, забезпечення психологічно та організаційно обґрунтованого ефективного управління [2, с. 110–111].

За результатами соціальної експертизи значущість у сучасному суспільстві високої компетентності, що визначає конкурентоспроможність працівника в Україні, становить 47,8%, а правової компетентності – 11,5%. Водночас у розвинутих країнах світу значущість вказаних видів компетентності значно вища (відповідно, 85,8 та 24,8%). Компетентність і здобуті знання є вагомим чинником інноваційної активності людини (21,2%) [3, с. 153–154].

Дослідження пріоритетних проблем російської системи освіти свідчать, що серед причин, які гальмують реформування вищої школи, на недостатній рівень професіоналізму і компетентності управлінських кадрів припадає 24% [4, с. 33].

Аналіз здійснених наукових досліджень щодо оцінювання різних видів компетентності за останні роки [5–8] показує недостатнє їх вивчення, особливо в умовах приватної медійної освіти. Проте стратегічним напрямом розвитку освіти й науки в різних країнах світу є розбудова системи перспективної освіти, яка інтегрується в єдиний глобальний освітній простір та передбачає створення власного інформаційного середовища. Останнє є важливим для становлення й розвитку медійної освіти (англ. *media* – середовище) в умовах особливим чином організованого соціального, психолого-педагогічного та інформаційно-технічного середовища вищої школи [9, с. 42–43].

На сьогодні відсутні праці, в яких детально аналізуються складові окремих важливих видів компетентності (соціальна, моральна, правова (юридична)).

Мета статті – розкрити заходи, що спрямовані на підвищення рівня компетентності майбутніх фахівців в умовах приватної медійної вищої освіти.

Компетентнісний підхід в умовах приватної медійної вищої освіти надає широкі потенційні можливості стосовно підвищення якості підготовки майбутніх фахівців для різних галузей економіки та соціальної сфери. Такий підхід відображає більш змістовне уявлення про складові й інтегральні характеристики навчання, має відносно широке тлумачення і, крім традиційних знань, умінь та навичок за окремими модулями, передбачає використання гуманістичних, духовних, естетичних, культурологічних, мотиваційних та інших детермінант, які спрямовані на досягнення вищого рівня знань у їх генетичній структурі, – знань трансформації та творчої діяльності.

Дослідження структури компетентності дають змогу виокремити діяльнісну та комунікативну її підструктури, що є дуже важливим для вдосконалення інформаційно-комунікативних технологій навчання [14]. Перша включає знання, уміння, навички й засоби здійснення спілкування в межах суб'єкт-суб'єктної моделі відносин учасників навчального процесу:

$$S_1 \leftrightarrow S_n, \quad (1)$$

де S_n – особистість науково-педагогічного працівника;

S_c – особистість студента вищої школи;

\leftrightarrow зворотний зв'язок.

Здійснені нами аналіз та узагальнення вимог до компетентності сучасних випускників вищої школи з урахуванням їх готовності до ефективної практичної роботи дали змогу розробити таку концептуальну модель досягнень фахівця у майбутній професійній діяльності:

$$\ddot{A} = {}^2 \times \hat{E}_i \times \ddot{I}_o, \quad (2)$$

де \ddot{A} – досягнення фахівця;

\ddot{I}_o – інтерес до майбутньої професійної діяльності;

K_i – інтегральна компетентність фахівця;

P_ϕ – рівень фахової підготовки.

Для здійснення розрахунків впливу складових різних видів компетентності на успішність навчання студентів II–III курсів соціономічних спеціальностей приватного вищого навчального закладу була розроблена розгорнута матриця їх оцінювання (табл. 1). Найбільша розбіжність в оцінці складових різних видів компетентності студентів спеціальностей “Управління персоналом та економіка праці” і “Банківська справа” встановлена стосовно таких її видів: моральної (0,94 бала), управлінської й корпоративної (0,93), соціальної (0,41), стратегічної (0,37), професійної та функціональної (0,31), що можна пов'язати з особливостями спеціалізації й специфікою фахової підготовки випускників школи.

Для визначення рангової оцінки різних видів компетентності мабутьних фахівців в умовах приватної медійної освіти розроблено проміжну матрицю рангової їх оцінки (табл. 2) та визначено узагальнену рангову оцінку за восьмима їх різновидами (табл. 3).

Рангова оцінка різних видів компетентності студентами спеціальностей “Управління персоналом та економіка праці”, “Економіка та управління бізнесом”, “Банківська справа”, ранги

Види компетентності				Спеціальність		
				Управління персоналом та економіка праці	Економіка та управління бізнесом	Банківська справа
Функціональна	0,16	0,16	0,13	3,63±0,62	3,44±0,56	4,33±0,78
Професійна	0,15	0,14	0,14	4,00±0,74	5,56±0,78	3,89±0,67
Стратегічна	0,14	0,13	0,13	4,13±0,74	3,78±0,78	4,44±0,67
Управлінська	0,13	0,16	0,14	3,38±0,87	3,45±0,67	3,90±0,78
Моральна	0,12	0,12	0,11	4,38±0,49	5,22±0,78	4,89±0,78
Правова	0,11	0,11	0,13	4,75±0,87	4,78±0,34	4,45±0,67
Корпоративна	0,11	0,10	0,10	5,13±0,74	4,44±0,78	5,44±0,56
Соціальна	0,08	0,08	0,12	6,63±0,49	5,33±0,67	4,67±0,78

Встановлено, що для студентів спеціальності “Управління персоналом та економіка праці” найбільш вагомими є управлінська (3,38) та функціональна компетентність (3,63); “Економіка та управління бізнесом” – функціональна (3,44) та управлінська (3,45).

Водночас студенти спеціальності “Банківська справа” найбільш значущою для майбутньої діяльності вважають професійну (3,89) та управлінську компетентність (3,90). Слід відзначити недооцінку ролі соціального виду компетентності студентами спеціальностей “Управління персоналом та економіка праці”, “Економіка та управління бізнесом”, які за критерієм значущості поставили її, відповідно, на останнє та передостаннє рангові місця. Соціальна компетентність відіграє важливу роль у формуванні “культури світу” та розвитку толерантності сучасної людини.

Для її формування, перш за все, необхідно опанувати ряд цінностей соціальної роботи, які є найважливішою складовою в діяльності практичного соціального працівника, менеджера, психолога, педагога, реабілітолога, викладача фахових дисциплін. У такому розумінні соціальними цінностями слід вважати етичні вимоги до психограм представників окремих професій соціальної сфери (освіти, науки, культури, екології). У цьому розумінні особливо важливими є чинники формування й розвитку інноваційно активної особистості управлінських кадрів, зокрема, здатність мотивувати та переконувати людей, здатність до навчання і сприйняття нововведень. До речі, за даними Рахункової палати, інноваційна складова в галузях економіки України протягом 2009 р. становить лише 6%.

Результати експертних досліджень різних видів компетентності майбутніх фахівців стали підґрунтям для розробки заходів для підвищення рівня інтегральної компетентності в умовах приватного вищого навчального закладу. Серед них необхідно зазначити такі:

1. Вважати пріоритетним запровадження в навчально-виховний комплекс ВНЗ діяльнісного підходу до формування й розвитку різних ви-

дів компетентності з метою гармонізації та забезпечення відповідності кваліфікації, професійних і особистісних вимог моделі підготовки сучасного фахівця-професіонала.

2. Здійснити структурування навчально-методичних і науково-методичних матеріалів для навчально-виховної й науково-дослідної роботи, спрямованих на формування та розвиток відповідних видів компетентності студентів.

3. Удосконалити форми суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників навчального процесу з урахуванням принципів, функцій та їх психологічних особливостей.

4. Запровадити дієвий зворотний зв'язок за допомогою моніторингу навчання протягом усього періоду підготовки майбутніх фахівців, що дасть змогу відстежувати зміни діяльності студентських академічних груп та поведінки кожного студента на заняттях, а також розглядати результати успішності навчання, тобто зміни у знаннях, відносинах і поведінці учасників навчального процесу.

5. Розробити й запровадити в навчальний процес приватних ВНЗ комплекс диференційованих заходів для формування та розвитку в майбутніх фахівців різних видів компетентності.

Чітке розуміння сутності, структури, функцій та окремих складових інтегральної компетентності майбутніх фахівців в умовах приватної медійної вищої освіти дає змогу здійснити методично правильний вибір у багатоваріантному полі форм і засобів їх підготовки, сформувавши відповідну стратегію професіоналізації управлінських кадрів на найближче п'ятиріччя.

Перспективи подальших наукових досліджень компетентності як важливої детермінанти якості підготовки сучасних фахівців в умовах приватної медійної вищої освіти полягають у ґрунтовному дослідженні чинників мотивації навчання в межах суб'єкт-суб'єктної моделі організації навчального процесу, що спрямована на формування й розвиток гармонійної висококомпетентної особистості професіонала.

Висновки. З погляду концептуальної моделі підготовки випускника вищої школи у формуванні його інтегральної компетентності не враховується компетентнісний підхід. Саме цим фактом продиктована особлива потреба та актуальність підготовки фахівців соціономічного профілю. Зміст такої підготовки базується на гуманістичних засадах щодо завдань професійної діяльності, бажаних якостей особистості, творчої активної діяльності в рамках відведених видів компетентності. Сукупність таких уявлень становить концептуальну модель підготовки творчого професіонала.

Результати експертних досліджень вагомості різних видів компетентності студентів соціономічних спеціальностей в умовах приватної медійної вищої освіти свідчать, що для студентів спеціальності "Управління персоналом та економіка праці" найбільш значущими є управлінська (3,38) та функціональна компетентність (3,63). Водночас студенти спеціальності "Банківська справа" найбільш значущою для майбутньої діяльності вважають професійну (3,89) та управлінську компетентність (3,90). Слід від-

значити недооцінку ролі соціального виду компетентності студентами соціономічних спеціальностей, яка займає передостаннє та останнє рангові місця.

Для оцінювання успішності професійно-особистісного становлення випускників приватних вищих навчальних закладів запропоновано концептуальну модель досягнень фахівця у майбутній професійній діяльності, що враховує інтерес до майбутньої професії, інтегральну компетентність і рівень фахової підготовки.

Чітке розуміння сутності, структури, функцій та складових інтегральної компетентності майбутніх фахівців дає змогу зробити правильний вибір у багатоваріантному диверсифікаційному полі форм та методів їх підготовки, розробити відповідну стратегію професіоналізації кадрів України на найближчий п'ятирічний період.

Перспективи подальших наукових досліджень компетентності як пріоритетної складової підготовки сучасних фахівців в умовах приватної вищої школи полягають у поглибленому дослідженні чинників мотивації навчання в рамках суб'єкт-суб'єктної моделі організації навчального процесу, що спрямована на формування гармонійної висококомпетентної особистості професіонала.

Література

1. Шконда В.В. Сучасні проблеми лідерства у малому і середньому бізнесі / В.В. Шконда // Теорія та практика лідерства у сучасному суспільстві : Міжнародна науково-практична конференція вчених, студентів і практиків / голов. ред. В.В. Шконда. – Донецьк : Норд-Прес, 2009. – С. 13–17.
2. Носков В. Компетентність як складова підготовки фахівців у гуманітарному вищому навчальному закладі / В. Носков, А. Кальянов, О. Єфросініна // Соціальна психологія. – 2006. – № 5. – С. 110–121.
3. Якість трудового потенціалу та управління трудовою сферою в Україні: соціальна експертиза : монографія / О.І. Амоша, О.Ф. Новикова, В.П. Антонюк та ін. // НАН України, Ін-т економіки пром-ті. – Донецьк, 2006. – 208 с.
4. Кипень В. Викладачі вузів: соціологічний портрет / В. Кипень, Г. Коржов. – Донецьк : Астро, 2001. – 199 с.
5. Розумний М. Соціальна некомпетентність та шляхи її подолання / М. Розумний // Сучасна українська політика. Політика і політологи про неї. – К. ; Миколаїв, 2004. – Вип. 5. – С. 210–214.
6. Шевчук О. Роль цінностей у підготовці фахівців соціальної сфери / О. Шевчук // Схід. – 2004. – № 1 (59). – С. 62–64.
7. Абульханова-Славская К.А. Деятельность и психология личности / К.А. Абульханова-Славская. – М. : Наука, 1980. – 334 с.
8. Олефір В.О. Діагностика професійної компетентності персоналу організації: когнітивний підхід / В.О. Олефір // Наукові записки Інституту психології ім. Г.С. Костюка : в 3 т. ; за ред. академіка С.Д. Максименка. – К. : Главник, 2005. – Т. 3. – С. 256–259.
9. Кальянов А.В. Інноваційна культура в умовах сучасної медійної освіти / А.В. Кальянов // Стратегія інноваційного розвитку економіки і соціальної сфери України : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції вчених, студентів і практиків. – Донецьк : Норд-Прес, 2008. – С. 41–45.
10. Деркач А.А. Аксиология: пути достижения вершин профессионализма / А.А. Деркач, Н.В. Кузьмина. – М. : РАУ, 1993. – 23 с.

11. Лунченко Н.В. Соціально-психологічні особливості управління психологічною службою системи освіти на регіональному рівні / Н.В. Лунченко // Наукові записки Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України : в 24 т. ; за ред. академіка С.Д. Максименка. – К. : Главник, 2005. – Вип. 26. – Т. 3. – С. 22–28.

12. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация : пер. с англ. / Дж. Равен. – М. : Когито-Центр, 2002. – 396 с.

13. Шишов С.Е. Компетентностный подход к образованию: прихоть или необходимость? / С.Е. Шишов, И.Г. Агапов // Стандарты и мониторинг в образовании. – 2002. – № 2. – Март–апрель. – С. 60–64.

14. Митина Л.М. Учитель как личность и профессионал / Л.М. Митина. – М., 1994. – 230 с.

ШТЕФАН Л.В.

ІННОВАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Суспільні вимоги, зумовлені процесами глобалізаційних впливів, стрімким зростанням інформаційних потоків, активним оновленням виробничих технологій, поставили перед інженерно-педагогічною освітою завдання з пошуку ефективних підходів до формування творчої особистості, яка через озброєння відповідними компетенціями зможе пристосуватись до швидкоплинних змін. Тому в педагогічній науці йде активний пошук умов, які забезпечили б його виконання. Однією з них вважається інноваційне середовище, яке стимулює творчий саморозвиток тих, хто навчається. Але на сьогодні існує суперечність між замовленням суспільства на сучасного фахівця та можливостями середовища інженерно-педагогічного навчального закладу щодо його виконання. З огляду на суспільні тенденції воно потребує перебудови на засадах інноваційності. Визначення методологічних, методичних та організаційних заходів щодо його творення забезпечить реалізацію завдань сучасної парадигми освіти.

Дослідження особливостей взаємодії особистості та середовища є одними з пріоритетних у сучасній педагогічній науці (О. Бондаревська, В. Загвязинський, В. Краєвський, А. Мудрик, В. Полонський). Аналіз літератури дав змогу визначити основні напрями його розбудови в освітянському просторі. Серед них розвиток культурного (А. Іванов, Г. Воробйов, С. Климов, Т. Третяк), виховного (Л. Міхальова, Г. Пустовіт, Н. Якса) та навчального (З. Абасов, В. Данюшенков, Н. Іванова, С. Зенкіна, М. Карпенко, В. Криво́ва, В. Кулешова, Н. Михайлов, В. Овечкін, М. Ситнікова) середовищ. У межах останнього розвиваються інноваційне (З. Абасов, О. Остапчук), інформаційно-освітнє (Т. Богданова, С. Зенкіна, Е. Скибицький), культурно-технічне (В. Овечкін), високотехнологічне (Ю. Песоцький) та інші види. Нашу увагу було сконцентровано на питаннях побудови інноваційного середовища інженерно-педагогічного ВНЗ, теорія і практика якого розроблені на сьогодні недостатньо, що гальмує процеси фахової підготовки спеціалістів на рівні сучасних вимог.